

Datum

2022-12-14

Vår referens

Helena Hansson

Utvecklingssekreterare

helena.hansson@malmo.se

Tjänsteskrivelse**Fördelning av riksnormens poster 2023
ASN-2022-17692****Sammanfattning**

Lag och förordning anger vilka behov riksnormen ska tillgodose och med vilket belopp. Beloppen för riksnormen beslutas av regeringen inför varje nytt kalenderår och gäller som miniminivå för de behov som riksnormen avser täcka. Riksnorm 2023 beskrivs ha räknats upp med 8,6 procent jämfört med riksnorm 2022. Vid jämförelse av beloppen i riksnorm 2023 med riksnorm 2022 framkommer att beloppen räknats upp med minst 8,62 procent och som mest 9,15 procent.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer att det finns behov att fastställa hur riksnormen fördelas på de olika behovsposterna i syfte att säkerställa likabehandling när kommuninvånare ansöker om ekonomiskt bistånd och bistånd endast beviljas till del av riksnormen. Fördelning av riksnormen på de olika behovsposterna är också ett viktigt underlag vid enklare hushållsekonomisk rådgivning till de Malmöbor som ansöker om ekonomiskt bistånd.

I denna utredning har arbetsmarknads- och socialförvaltningen inledningsvis utrett ett förslag (förslag 1) avseende fördelning av riksnormens poster 2023 som bygger på att samtliga kostnadsposter räknats upp i enlighet med förändrade belopp i socialtjänstförordningen. Mot bakgrund av ny tillgänglig information i december, då Konsumentverket publicerat sina kostnadsberäkningar, har förvaltningen utrett ärendet på nytt och föreslår en fördelning där kostnadsposterna för livsmedel och hygien prioriteras (förslag 2).

Mot bakgrund av ny riksnorm från och med januari 2023 föreslås arbetsmarknads- och socialnämnden fatta beslut om fördelning av riksnorm 2023 på behovsposter i enlighet med förslag 2 (bilaga 4).

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutar om fördelning av riksnorm 2023 på de olika behovsposterna i enlighet med förslag 2 (bilaga 4).
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden justerar paragrafen omedelbart.

Beslutsunderlag

- Bilaga 1. Riksnormen för försörjningsstöd 2023

- Bilaga 2. Tabeller Fördelning av riksnormens poster 2023
- Bilaga 3. Förslag Fördelning behovsposter riksnormen 2023
- Protokollsutdrag §244 Fördelning av riksnormens poster 2023
- G-Tjänsteskrivelse - Fördelning av riksnormens poster (reviderad efter ASNAU)
- Bilaga 5 Kostnadsberäkningar-hushallskostnader-2023-konsumentverket (hämtad 221214)
- Bilaga 4 FÖRSLAG 2. ASN 221215 Fördelning behovsposter riksnormen 2023
- Bilaga 2. Uppdaterad Tabeller ASN-221215 Fördelning av riksnormens poster 2023

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2022-11-30

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2022-12-08

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2022-12-15

Ärendet

Ärendets aktualisering

Regeringen har 2022-11-03 beslutat om att samtliga delposter i riksnormen räknas upp med 8,6 % för år 2023. Fastställande av riksnormen grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsprisindex (KPI) för innevarande år.¹ Belopp för riksnormen 2023 framkommer i 2 kap. 1 § socialtjänstförordningen (2001:937)² och publiceras även som information av Socialstyrelsen, se bilaga 1.

Mot bakgrund av beslut om höjd riksnorm från den 1 januari 2023 finns det behov att revidera den fördelning av riksnormens poster som arbetsmarknads- och socialnämnden tog beslut om 2021-12-16.³

Om riksnorm i lag, förordning och pågående statlig utredning

Riksnormen inom försörjningsstödet regleras genom socialtjänstlagen (2001:453) och socialtjänstförordningen (2001:937).

I socialtjänstlagen preciseras vilka kostnader som försörjningsstödet omfattar. I lagtexten anges vilka av kostnaderna som ska beräknas enligt en för riket gällande norm, riksnorm. (I information från Socialstyrelsen framkommer att riksnormen även omfattar barn- och ungdomsförsäkring.) I socialtjänstförordningen preciseras med vilket belopp riksnorm ska beräknas.

4 kap. 3 § socialtjänstlagen

Försörjningsstöd lämnas för skäligen kostnader för

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon,
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

¹ [Riksnormen för 2023 fastställd - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/press/2022/11/03/riksnormen-for-2023-faststalld)

² [Socialtjänstförordning \(2001:937\) Svensk författningssamling 2001:2001:937 t.o.m. SFS 2022:1436 - Riksdagen](https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lag/dokument-lagsamling/socialtjanstforordning-2001937/Svensk-forfattningssamling-2001:2001:937-t.o.m.-SFS-2022:1436)

³ Se ärende nr 25, [Möte 2021-12-16 | MeetingPlus \[sv\] \(malmo.se\)](https://www.meetingplus.se/MeetingPlus/sv/2021-12-16)

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.⁴

2 kap. 1 § socialtjänstförordningen

/Träder i kraft I:2023-01-01/ Riksnormen för beräkning av skäliga kostnader enligt 4 kap. 3 § första stycket 1 socialtjänstlagen (2001:453) grundar sig på Konsumentverkets senaste pris- och konsumtionsundersökningar och delas upp på olika hushållstyper och åldersintervaller.

Riksnormen för ett hushåll under 2023 utgör summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna beräknade enligt följande tabeller.

Personliga kostnader i kronor per hemmavarande barn och skolungdom

Ej lunch 5 dagar/ vecka				
Under 1år	1-2 år	3 år	4-6 år	
2 270	2 480	2 210	2 410	

Med lunch							
Under 1år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år
2 420	2 700	2 410	2 700	3 380	3 890	4 390	4 430

Personliga kostnader i kronor – vuxna

Ensamstående	Sambor
3 490	6 300

Gemensamma hushållskostnader i kronor - medlemmar i hushållet

1 pers.	2 pers.	3 pers.	4 pers.	5 pers.	6 pers.	7 pers.
1 130	1 250	1 580	1 790	2 060	2 330	2 510

För hushåll med fler än 7 personer beräknas kostnaden för varje tillkommande hushållsmedlem som skillnaden mellan hushåll med 6 respektive 7 personer.

För en vuxen person som inte är att anse som sambo, men som ingår i hushållsgemenskap med flera personer, beräknas normen såsom personliga kostnader för ensamstående plus kvoten av de gemensamma kostnaderna för hushållet och antalet medlemmar i hushållet.⁵

Regeringen fattade den 14 juli 2022 beslut om ett kommittédirektiv; *Öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande*.⁶ I direktivet ges flera

⁴ [Socialtjänstlag \(2001:453\) Svensk författningssamling 2001:2001:453 t.o.m. SFS 2022:1034 - Riksdagen](#)

⁵ [Socialtjänstförordning \(2001:937\) Svensk författningssamling 2001:2001:937 t.o.m. SFS 2022:1436 - Riksdagen](#)

⁶ [Kommittédirektiv Öka drivkrafter m m \(regeringen.se\)](#)

uppdrag kopplade till riksnormen, utredaren ska bland annat:

- göra en analys av hur de kostnadsposter som ingår i riksnormen motsvarar faktiska konsumtionsmönster,
- lämna förslag på en riksnorm som motsvarar dagens konsumtionsmönster där kostnadsposterna ska motsvara en skälig levnadsnivå och som minskar behovet av att göra individuella prövningar,
- göra beräkningar för varje kostnadspost som föreslås ingå i riksnormen,
- lämna förslag på hur en uppräknings av riksnormen kan regleras på ett ändamålsenligt sätt,
- analysera effekterna av en begränsning av möjligheten att lokalt skjuta till försörjningsstöd utöver det som anges i riksnormen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag som är kostnadsneutrala.

Utredningen ska slutrapportera 1 december 2024.

Hur riksnormen fördelats på de olika behovsposterna

Lag och förordning anger ramarna för riksnormen avseende innehåll och belopp. Det står det enskilda hushållet fritt att disponera riksnormen på de olika behovsposterna enligt egen bedömning. Arbetsmarknads- och socialförvaltningen bedömer dock att det finns flera anledningar till att fastställa hur normen fördelas på de olika behovsposterna, det vill säga hur mycket som är exempelvis är avsett för livsmedel eller kläder och skor.

- I vissa fall ska t. ex. bistånd endast beräknas för livsmedel. Underlaget är då av vikt för att skapa förutsättningar för likabehandling inom kommunen. Ett annat exempel är att det enbart är vissa behovsposter som ingår när bistånd beviljas enligt fickpengsnorm, till exempel vid institutionsvistelse som inkluderar mat.
- Fördelningen av riksnormen på de olika behovsposterna är också ett underlag som används som information till biståndsmottagare när det gäller att tillhandahålla enklare hushållsekonomisk rådgivning.

Fram till år 2011 hade Socialstyrelsen i uppdrag att presentera underlagssummor per månad för de olika utgiftsposterna som ingår i riksnormen. Från och med 2012 har Socialstyrelsen enbart publicerat information om riksnormen som återspeglar skrivningarna i socialtjänstförordningen om riksnormens totala belopp avseende personliga kostnader för olika ålderskategorier av barn och unga samt för ensamstående respektive sammanboende vuxna, samt totalt belopp avseende gemensamma hushållskostnader baserat på hushållets storlek.

I Malmö stad har därefter först kommunstyrelsen (år 2012 till 2017) och därefter arbetsmarknads- och socialnämnden beslutat om fördelning av riksnormen på de olika behovsposter som ingår i riksnormen.

Arbetsmarknads- och socialnämnden fattade 2021-12-16 beslut om fördelning av riksnormens poster avseende år 2022. Arbetsmarknads- och socialnämnden beslutade då även att ge förvaltningen i uppdrag att tillskriva Sveriges kommuner och regioner (SKR) kring de behov

av modernisering av, och nationell vägledning kring, riksnormen utifrån vad som hade uppmärksamrats i utredningen i ärendet.⁷

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har i skrivelsen till SKR hösten 2022 lyft flera behov av större samstämmighet i förhållande till Konsumentverkets beräkningar samt modernisering och nationell vägledning kring riksnormen, till exempel gällande:

- individuella kostnader för sammanboende vuxna i förhållande till beräkning för ensamstående vuxen
- livsmedelskostnader för spädbarn
- åldersindelning av barn och unga i riksnorm i förhållande till åldersgrupper som ligger till grund för Konsumentverkets beräkningar
- förtydligande kring kostnader för barn- och ungdomsförsäkring i riksnormen
- modernisering av posten *dagstidningar och telefon* i förhållande till att TV-licens upphört samt att högsta förvaltningsdomstolen bedömer att tillgång till internet numera är att beakta som skälig levnadsnivå
- att kostnad för telefon gått från att vara en hushållskostnad till en personlig kostnad i Konsumentverkets beräkningar
- att kommunikering om höjd riksnorm bör vara transparent, den procentuella höjningen är högre än vad som anges i meddelande om ny riksnorm från regering och Socialstyrelsen
- att Socialstyrelsen på nytt bör ges i uppdrag att ta fram underlag om riksnormens fördelning på de olika kostnadsposterna.

Uppräkning av riksnorm 2023

Enligt information från regeringen samt från Socialstyrelsen i november har samtliga delposter i riksnormen räknats upp med 8,6 procent för år 2023. Varken i information från regeringen, Socialstyrelsen eller Konsumentverket framkommer då uppgifter som gör det möjligt att utläsa om vissa av riksnormens poster bedöms ha ökat mer än andra poster.

I arbetsmarknads- och socialförvaltningens utredning kring fördelning av riksnormens belopp på de olika kostnadsposterna i normen framkommer att riksnormen räknats upp med minst 8,6 procent för de olika åldersgrupperna och hushållssammansättningarna. Lågst procentuell höjning sker för sambor, 8,62 %. Övriga belopp i riksnormen höjs med mellan 8,65 % och 9,15 %.

Konsumentverket publicerar i magasinet *Koll på pengarna* beräkningar för hushållens kostnader. Hushållskostnaderna är beräknade för bland annat mat, kläder, personlig hygien, mobiltelefon, försäkringar och fritidsaktiviteter. I samband med förvaltningens utredning av ärendet i november 2022 fanns enbart de beräkningar som Konsumentverket publicerat avseende år 2022 tillgängliga. Konsumentverket beskrev då på sin hemsida att kostnaderna inte brukar variera så mycket från ett år till ett annat men att det under innevarande år inträffat flera oväntade händelser i omvärlden som påverkat priserna för bland annat livsmedel, drivmedel

⁷ Se ärende nr 25, [Möte 2021-12-16 | MeetingPlus \[sv\] \(malmo.se\)](#)

och energi kraftigt. Beräkningarna som redovisas för år 2022 togs fram innan dessa händelser. Konsumentverket uppgav att prisförändringarna 2022 sannolikt kommer påverka konsumentprisindex och prismätningar som verket kommer använda för att beräkna hushållskostnader för år 2023.⁸

Under december månad har Konsumentverket publicerat kostnadsberäkningar avseende hushållskostnader 2023, se bilaga 5. Av de utgifter som även ingår i riksnorm har livsmedel räknats upp med cirka 20 procent, kläder och skor med drygt 30 procent för barn och ungdomar från 15 års ålder samt för vuxna. De utgifter som räknats upp minst är fritid och lek, ökningen uppgår till ca 5 till 7 procent. De individuella kostnaderna, exklusive mat och barnutrustning (0 till 10 år) har ökat med cirka 9,6 procent för barn upp till 6 års ålder, cirka 15 procent för övriga barn, unga och vuxna.

Mot bakgrund av att Konsumentverket beräknar att kostnaderna för livsmedel har ökat med cirka 20 procent har arbetsmarknads- och socialförvaltningen utrett ett andra förslag (förslag 2) avseende fördelning av uppräknade riksnorm 2023 där behovsposterna livsmedel samt hygien prioriteras och övriga behovsposter föreslås vara oförändrade i förhållande till fördelningen av riksnorm 2022.

Bilaga 2 innehåller sex tabeller. I tabell 1 och 2 framkommer förändring (höjning) av riksnorm 2023 jämfört med riksnorm 2022 i kronor samt i procent. Tabell 1 omfattar beräkning av riksnorm 2023 avseende personliga kostnader, tabell 2 beräkning av riksnorm 2023 avseende gemensamma hushållskostnader

I tabell 3 redovisas den förändring per kostnadspost som arbetsmarknads- och socialförvaltningen inledningsvis föreslog avseende personliga kostnader i riksnormen (förslag 1). I tabell 4 redovisas den förändring per kostnadspost som arbetsmarknads- och socialförvaltningen inledningsvis föreslog avseende gemensamma hushållskostnader.

I tabell 5 redovisas den förändring per kostnadspost som arbetsmarknads- och socialförvaltningen, efter tillkommen information i december, föreslår avseende personliga kostnader i riksnormen (förslag 2). Uppräknningen är fördelad till livsmedel samt hygien. Åldersgruppen *Under 1 år* är undantagen den principen då riksnormen väl tillgodoser de belopp som Konsumentverket beräknar för flertalet behovsposter. Förslaget om fördelning av gemensamma hushållskostnader är oförändrat varpå tabell 6 avseende dessa kostnader är identisk med tabell 4.

I bilaga 3 redovisas den fördelning av riksnorm 2023 som arbetsmarknads- och socialförvaltningen inledningsvis utrett som förslag (förslag 1).

I bilaga 4 redovisas den fördelning av riksnorm 2024 (förslag 2) som arbetsmarknads- och socialförvaltningen, mot bakgrund av ny information i form av Konsumentverkets kostnadsberäkningar avseende år 2023, föreslår arbetsmarknads- och socialnämnden fatta beslut om.

Nämnden förlås justera paragrafen omedelbart så att livsmedelsnorm och fickpengsnorm beräknad i enlighet med riksnorm 2023 ska kunna tillämpas vid utredning och beräkning för

---

⁸ [Beräknade hushållskostnader | Konsumentverket](#)

ansökningar om bistånd som gäller för period från 1 januari 2023.

Konsekvensbeskrivning

Riksnormen regleras i lag och förordning vilket innebär att riksdag och regering beslutat om innehåll respektive belopp. För enskilda Malmöbor som ansöker om ekonomiskt bistånd till sin försörjning är själva fördelning av riksnormen av underordnad betydelse och påverkar inte den summa som eventuellt kan beviljas för att tillgodose de behov som ryms inom riksnormen. Varje hushåll bestämmer självständigt kring hur hushållet ekonomiska resurser disponeras.

I de fall reducerad norm i form av enbart livsmedel eller så kallad fickpengsnorm ligger till grund för beslut till bistånd innebär fördelning enligt förslag 2 att livsmedel för ensamstående vuxen ökar med 13,2 procent och att fickpengsnorm ökar med 6,6 procent.

Barnperspektiv

Ur ett barnperspektiv bedöms en så realistisk fördelning av riksnormens poster som möjligt vara väsentligt för att barnets vårdnadshavare, vid enklare hushållsekonomisk rådgivning av socialsekreterare, ska kunna få ta del av rimliga förslag kring vilka utgiftsposter som kan vara av vikt att beakta ur barnets perspektiv.

Ramarna avseende den riksnorm som ska tillförsäkra barn och unga en skälig levnadsnivå avseende livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon regleras i lag och förordning. Inför nämndens beslut om fördelning av riksnorm 2022 på de olika behovsposterna gjorde arbetsmarknads- och socialförvaltningen en fördjupad utredning av fördelningen mellan de olika posterna inom respektive åldersgrupp vilket innebar att posterna viktades om något i förhållande till varandra.

I det förslag (förslag 2) som arbetsmarknads- och socialförvaltningen föreslår nämnden besluta om har livsmedel och hygien prioriterats i syfte att dessa basala behov ska kunna tillgodoses även i situation då reducerad norm tillämpas.

Jämställdhet

Föreslagen fördelning av riksnormen mellan de olika kostnadsposterna bedöms påverka flickor och pojkar, kvinnor och män i lika utsträckning. Riksnormen är beslutad till samma belopp för flickor och pojkar, kvinnor och män. Även Konsumentverkets beräkningar av olika utgiftsposter är oberoende av kön.

Ekonomi

Den höjning av riksnormen som aviserats inför 2023 anges uppgå till 8,6 procent. Vid beräkning av faktisk höjning avseende personliga kostnader för barn och unga samt vuxna ensamstående och sambo framkommer att det är bara för en totalt tio delsummor som höjningen är 8,6 procent, höjningen för de övriga delsummorna uppgår till mellan 8,66 och 9,05 procent (se bilaga 2, tabell 1). Även uppräknningen av summa avseende gemensamma hushållskostnader är högre än 8,6 procent för flertalet hushållsstorlekar; höjning görs med 8,65 till 9,15 procent (se bilaga 2, tabell 2). Utvecklingen av riksnormen beräknas därför

medföra ökade kostnader för riksnormen med något mer än 8,6 procent.

I de ekonomiska beräkningar som legat till grund för beviljat bistånd under perioden januari till oktober 2022 har kostnader för riksnormen beaktats som godtagbara utgifter med 577 Mkr. Motsvarande belopp januari till oktober 2021 uppgick till 677 Mkr. Med utgångspunkt i beaktad kostnad för riksnormen januari till oktober 2022 beräknas en höjning av riksnormen med 8,6 procent medföra ökade kostnader om 59,5 Mkr på helårsbasis om allt annat är oförändrat. Med utgångspunkt i beräkningarna för år 2022 medför varje höjning om 0,1 % ökade kostnader om 692 000 kr beräknat på helårsbasis. Exempelvis beräknas en faktisk höjning av riksnormen på i snitt 9,0 % medföra ökade kostnader om 62,3 Mkr.

Beslut om fördelning av riksnormens på de olika behovsposterna bedöms påverka utfallet marginellt.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef